

AWTI-werkprogramma 2017

26 augustus 2016

Vorig jaar is het meerjarig AWTI-werkprogramma 2016-2018 'Voorbij de Horizon' vastgesteld. Het werkprogramma 2017 is hiervan afgeleid. Vanwege de kabinetswisseling in 2017 is er in het programma enige ruimte gehouden voor eventuele vragen van nieuwe bewindslieden. In 2017 zijn de volgende adviestrajecten voorzien:

Toegepast onderzoek

- Thema:** Het publiek toegepast onderzoek in Nederland is ondergebracht in TO2-instellingen en een aantal andere rijkskennisinstellingen. Ze slaan een brug tussen wetenschap en toepassing ten behoeve van publieke en private opdrachtgevers. Sinds TO2-instellingen zich hebben ontwikkeld in de richting van marktorganisaties, zijn hun rol en positie binnen het stelsel onduidelijker geworden.
- Adviesvraag:** Hoe moet Nederland omgaan met het toegepast onderzoek en wat moet in dat verband de rol en positionering van de TO2-instellingen in de toekomst zijn?
- Wat zou de taakopdracht van de TO2-instellingen moeten zijn?
 - Welke vorm van organisatie en welk financieringsmodel horen daarbij?
 - Welke verantwoordelijkheid draagt de overheid ten aanzien van de instellingen voor toegepast onderzoek?
- Aanpak:** Het advies richt zich op de inrichting van het stelsel en de mogelijkheden dit te verbeteren of te versterken. Er wordt nauw gecoördineerd met de parallel lopende evaluatie van de TO2-instellingen, bijvoorbeeld op het gebied van gegevensverzameling.
- Planning:** Aanvang september 2016, afronding april 2017.

WTI-diplomatie

- Thema:** Internationale samenwerking in wetenschap, technologie en innovatie (WTI) – onontbeerlijk voor de aanpak van velerlei wetenschappelijke, maatschappelijke en economische uitdagingen – wordt beïnvloed door internationale ontwikkelingen in het algemeen (zie bijvoorbeeld Brexit). Dat pleit voor gerichte aandacht voor WTI in internationale betrekkingen. Echter, de diplomatieke netwerken die zich richten op de ontwikkeling van internationale relaties kennen betrekkelijk weinig interactie met de netwerken rond WTI. In verhouding tot andere landen kent Nederland een bescheiden inzet en budget voor WTI-samenwerking. Er liggen mogelijk kansen voor een effectievere 'WTI-diplomatie', te weten:
- WTI voor diplomatie: het verbeteren van relaties tussen landen met WTI als smeermiddel;
 - WTI in diplomatie: het gebruik van de wetenschap in het adresseren van internationale kwesties;
 - Diplomatie voor WTI: het gebruik van diplomatie om wetenschappelijke, technologische en/of innovatiedoelen te bereiken (zoals internationale samenwerking in wetenschap en innovatie, verwaarding van Nederlandse kennis in het buitenland, acquisitie van buitenlandse R&D-investeringen).
- Adviesvraag:** Hoe kunnen WTI en diplomatie elkaar beter ondersteunen en versterken?
- Op welke manier kunnen de werelden van diplomatie en WTI nader tot elkaar gebracht worden?

Aanpak: Een achtergrondstudie betreffende het aantrekken van buitenlandse investeringen in R&D (onderdeel van 'diplomatie voor WTI') is reeds beschikbaar. Mogelijk wordt een opdracht uitgezet op het onderdeel 'WTI voor diplomatie'.

Planning: Aanvang september 2016, afronding medio 2017.

Innovatief vermogen

Thema: Innovatief vermogen is ongelijk verdeeld binnen de samenleving. Nederland kent domeinen die zeer dynamisch en innovatief zijn, en domeinen die dat veel minder zijn. Dat geldt voor publieke en private delen van de samenleving, voor kapitaalintensieve en arbeidsintensieve sectoren, voor producenten van industriële producten en van diensten. Inzicht in de verschillen en de achtergronden daarvan kan de weg wijzen naar waar maatregelen om het innovatief vermogen te versterken de grootste effecten kunnen hebben.

Adviesvraag: Hoe kan het innovatieve vermogen van Nederland het best versterkt worden?

- Wat is het innovatieve vermogen van Nederland; waarin zit het?
- Wat bepaalt het innovatieve vermogen van Nederland?
- Op welke domeinen kan beleid om het innovatieve vermogen van Nederland te versterken zich het best richten?

Aanpak: Het project is mede gestoeld op een analyse van het innovatief vermogen in een aantal domeinen die maatschappelijk en economisch van groot belang zijn (mede vanwege het aandeel in de werkgelegenheid), maar waarbinnen innovatieprocessen een ander karakter hebben dan in de sectoren waar we meestal naar kijken (zoals de topsectoren). Dit zijn bijvoorbeeld publieke en semipublieke domeinen zoals de zorg, het onderwijs, de rechtspraak, de veiligheid, maar ook dienstendomeinen zoals de financiële dienstverlening. Deze domeinen kennen andere institutionele structuren, waarbinnen innovatie gedreven wordt door andersoortige *incentives* en stuit op specifieke barrières. Om te beginnen analyseert het project twee (semi)publieke sectoren.

Planning: Aanvang voorwerk september 2016 (twee rijkstrainees zijn reeds hiermee begonnen); aanvang eigenlijke adviestraject medio 2017, afronding najaar 2017.

Universiteiten en hogescholen

Thema: Universiteiten en hogescholen opereren binnen een internationale context. Daarbij speelt naast samenwerking ook concurrentie een rol. Onder andere ten gevolge van digitalisering nemen de mogelijkheden toe elkaars 'thuismarkt' voor onderwijs en onderzoek te betreden.

Adviesvraag: Wat moet er gebeuren om te waarborgen dat universiteiten en hogescholen voldoende zijn voorbereid op de digitale toekomst en adequaat kunnen inspelen op de marktmacht van de belangrijkste buitenlandse topinstellingen?

- Hoe kunnen Nederlandse kennisinstellingen binnen de EU en op de wereldmarkt concurreren en samenwerken?
- Waarop moeten Nederlandse instellingen inzetten om hun plek op het internationale speelveld te versterken (bijvoorbeeld internationale samenwerking, binnenlandse faciliteiten, buitenlandse vestigingen, MOOCs, internationale werving, ...)?
- Moet er meer krachtenbundeling komen; is meer samenwerking met het bedrijfsleven nodig?

Aanpak: Nader te bepalen. Eventueel aansluiten op de vier scenario's van het Rathenau Instituut.

Planning: Aanvang najaar 2017 of later.

Nieuwe technologie

- Thema: In het advies 'Klaar voor de Toekomst?' heeft de AWTI een analyse gegeven van de gevolgen van nieuwe technologie voor de structuur en het functioneren van de economie. Dit advies gaat over hetzelfde thema.
- Adviesvraag: Hoe moet Nederland omgaan met opkomende, mogelijk disruptieve, technologieën?
- Moet Nederland technologiebeleid voeren – wat is dat dan en wat voor doel zou dit moeten dienen?
- Aanpak: Het advies moet zich richten op een vraag die aanvullend is op de vragen die al beantwoord zijn in 'Klaar voor de Toekomst'. Deze vraag is nader te bepalen.
- Planning: Aanvang najaar 2017 of later.